

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до деяких законів України щодо особливостей нарахування процентів за споживчими кредитами під час воєнного стану та удосконалення державного регулювання у сфері фінансових послуг

Верховна Рада України постановляє:

I. Внести зміни до таких законів України:

1. Частину першу статті 7 Закону України "Про Національний банк України" (Відомості Верховної Ради України, 1999 р., № 29, ст. 238 із наступними змінами) доповнити пунктом 39 такого змісту:

"39) забезпечує зберігання в Галузевому державному архіві Національного банку України, створеному відповідно до закону, архівних документів Національного банку, банків, визначає правила приймання архівних документів банків на зберігання".

2. У частинах сьомій і восьмій статті 67 Закону України "Про банки і банківську діяльність" (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 5–6, ст. 30; 2020 р., № 40, ст. 314) слова "нагляду (оверсайту) платіжних систем" замінити словами "оверсайту платіжної інфраструктури".

3. У Законі України "Про Національний архівний фонд та архівні установи" (Відомості Верховної Ради України, 2002 р., № 11, ст. 81 із наступними змінами):

1) абзац одинадцятий статті 1 доповнити словами "а також Галузевий державний архів Національного банку України, який здійснює свою діяльність за рахунок коштів, передбачених кошторисом адміністративних витрат Національного банку України";

2) у статті 26:

у частині другій:

перше речення після слів "галузевих державних архівів" доповнити словами "(крім Галузевого державного архіву Національного банку України)";

доповнити другим реченням такого змісту: "Рішення про створення Галузевого державного архіву Національного банку України приймається Кабінетом Міністрів України на підставі спільного подання Міністерства юстиції України та Національного банку України";

частину третю доповнити другим реченням такого змісту: "Положення про Галузевий державний архів Національного банку України затверджується Національним банком України за погодженням із Міністерством юстиції України";

3) частину першу статті 34 викласти в такій редакції:

"Фінансування державних архівних установ здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України, крім Галузевого державного архіву Національного банку України, який фінансується за рахунок коштів, передбачених кошторисом адміністративних витрат Національного банку України. Фінансування інших архівних установ здійснюється за рахунок коштів їх засновників або власників".

4. У розділі IV "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про споживче кредитування" (Відомості Верховної Ради України, 2017 р., № 1, ст. 2 із наступними змінами):

1) пункт 2 після слів "наданий в іноземній валюті, які відповідають викладеним у зазначеному пункті критеріям" доповнити словами і цифрами "пункту 7¹ цього розділу, дія якого поширюється на всі договори про споживчий кредит та договори, передбачені пунктами 1 і 5 частини другої статті 3 цього Закону, які відповідають встановленим у зазначеному пункті критеріям";

2) доповнити пунктом 7¹ такого змісту:

"7¹. У період дії в Україні воєнного стану, введеного Указом Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року № 64/2022, затвердженим Законом України "Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року № 2102-ІХ, та протягом 30 днів після його припинення чи скасування грошові зобов'язання за укладеними до 24 лютого 2022 року з фінансовими установами (крім кредитних спілок) договорами про споживчий кредит підлягають обов'язковій реструктуризації на вимогу споживача або його представника (за законом або за наявності довіреності на вчинення таких дій) у такому порядку та з дотриманням таких умов:

1) договір про споживчий кредит не забезпечено заставою (іпотекою);

2) відсутнє судове рішення, що набрало законної сили, про стягнення із споживача заборгованості за договором про такий споживчий кредит або відповідне виконавче провадження;

3) місцем постійного проживання або покинутим місцем постійного проживання споживача (зокрема, якщо споживач є особою, яка взята на облік

як внутрішньо переміщена особа у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України) є територія України, на якій ведуться (велися) бойові дії, або тимчасово окупована Російською Федерацією територія України, включені до Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією, що визначається у встановленому Кабінетом Міністрів України порядку;

4) споживач одночасно відповідає таким критеріям:

а) станом на день набрання чинності Законом України "Про внесення змін до деяких законів України щодо особливостей нарахування процентів за споживчими кредитами під час воєнного стану та удосконалення державного регулювання у сфері фінансових послуг" та станом на дату подання заяви про реструктуризацію у споживача наявне невиконане грошове зобов'язання (прострочене грошове зобов'язання та/або грошове зобов'язання, строк сплати якого не настав) перед кредитором або новим кредитором (далі – кредитор), крім випадку переходу усіх прав кредитора до поручителя у зв'язку з виконанням ним зобов'язань споживача;

б) станом на 23 лютого 2022 року у споживача відсутнє прострочене грошове зобов'язання, яке споживач згідно з договором про споживчий кредит зобов'язаний сплатити не пізніше 23 лютого 2022 року, або якщо споживачем внесено кошти на погашення заборгованості за договором про споживчий кредит у розмірі простроченої заборгованості, що існувала станом на 23 лютого 2022 року, чи таку прострочену заборгованість погашено до дня проведення реструктуризації;

5) додатково до критеріїв, зазначених у підпункті 4 цього пункту, споживач на дату подання заяви про реструктуризацію відповідає хоча б одному з таких критеріїв:

а) державна та соціальна матеріальна допомога та/або пенсійне забезпечення, благодійна допомога, у тому числі виплачена (надана) міжнародними благодійними організаціями (їх філіями, представництвами), є єдиним джерелом доходу споживача та членів його сім'ї;

б) споживач є батьком чи матір'ю багатодітної сім'ї, які отримують субсидію на оплату житлово-комунальних послуг;

в) споживач або член його сім'ї є особою з інвалідністю внаслідок війни, відповідно до пунктів 10–16 частини другої статті 7 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту", а нарахований за три місяці до дати подання заяви про реструктуризацію середньомісячний сукупний дохід споживача та членів його сім'ї не перевищує двох мінімальних заробітних плат, встановлених на 1 січня року, в якому подано заяву про реструктуризацію;

б) реструктуризація грошового зобов'язання за договором про споживчий кредит здійснюється за заявою про проведення реструктуризації, що подається кредитору у паперовій або електронній формі відповідно до

вимог, визначених Законом України "Про електронні документи та електронний документообіг", споживачем або його представником (за законом або за наявності довіреності на вчинення таких дій) особисто або надсилається реєстрованим поштовим відправленням чи електронною поштою;

7) у заяві про реструктуризацію зазначаються:

прізвище, ім'я та по батькові (за наявності) споживача;

реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія (за наявності) та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків, повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку в паспорті);

найменування кредитора (повне або скорочене);

інформація про номер договору (за наявності), дату укладення договору, яким передбачене грошове зобов'язання, про реструктуризацію якого подається заява;

інформація про зареєстроване та задеклароване місце проживання споживача;

контактна інформація споживача та його представника (у разі подання заяви про реструктуризацію представником споживача) (номер телефону, адреса електронної пошти тощо);

інформація про відповідність споживача критеріям, визначеним цим пунктом, які надають право на реструктуризацію грошового зобов'язання за договором про споживчий кредит;

8) до заяви про реструктуризацію додаються такі документи:

довідка про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи (для споживача, який покинув місце постійного проживання, розташоване на території України, на якій ведуться (велися) бойові дії, або тимчасово окупованій Російською Федерацією території України);

документи, що підтверджують постійне місце проживання на території України, на якій ведуться (велися) бойові дії, або тимчасово окупованій Російською Федерацією території України;

документи, що підтверджують інформацію, зазначену у заяві (документи про склад сім'ї, про доходи споживача та членів його сім'ї – на вимогу кредитора);

посвідчення особи з інвалідністю внаслідок війни, надане відповідно до пунктів 10–16 частини другої статті 7 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту" (за наявності).

Документи, що додаються до заяви про реструктуризацію, надаються/надсилаються кредитору в оригіналі або в належним чином посвідчених копіях;

9) у разі ненадання споживачем необхідних для проведення реструктуризації документів, зазначених у підпункті 8 цього пункту, кредитор звільняється від обов'язку проведення реструктуризації на умовах, визначених цим пунктом;

10) заявник несе відповідальність за достовірність зазначеної у заяві про реструктуризацію інформації. Подання недостовірних відомостей у заяві про реструктуризацію та документах, що додаються до неї, є підставою для відмови у проведенні передбаченої цим пунктом реструктуризації. Правочин щодо реструктуризації грошового зобов'язання за договором про споживчий кредит, укладений на підставі поданої заявником неправдивої інформації, є нікчемним;

11) реструктуризація грошових зобов'язань за договорами про споживчий кредит не здійснюється відповідно до цього пункту за наявності хоча б однієї з таких ознак:

усі зобов'язання за договором про споживчий кредит реструктуризовано після 24 лютого 2022 року до дня набрання чинності Законом України "Про внесення змін до деяких законів України щодо особливостей нарахування процентів за споживчими кредитами під час воєнного стану та удосконалення державного регулювання у сфері фінансових послуг";

договір про споживчий кредит укладений з метою придбання майна, яке віднесено чи буде віднесено до об'єктів житлового фонду (житлового будинку, квартири, житлового об'єкта незавершеного будівництва), майнових прав на таке майно та/або автомобіля, за умови що відповідне майно/автомобіль надано в іпотеку/заставу кредитору;

реальна річна процентна ставка, визначена в договорі про споживчий кредит, є меншою за облікову ставку Національного банку України, що діє на день набрання чинності Законом України "Про внесення змін до деяких законів України щодо особливостей нарахування процентів за споживчими кредитами під час воєнного стану та удосконалення державного регулювання у сфері фінансових послуг", збільшену на 5 процентних пунктів (далі – гранична ставка);

12) за результатами проведення реструктуризації на споживача покладається такий вичерпний перелік зобов'язань перед кредитором:

сплачувати суму заборгованості із сплати загального розміру кредиту рівними частинами (якщо інше не встановлено за згодою сторін) щомісяця, починаючи з тридцятого дня після проведення реструктуризації, протягом трьох років з дня проведення реструктуризації, а якщо договором про споживчий кредит встановлено більший строк повного погашення загального розміру кредиту – протягом такого строку;

сплачувати проценти, нараховані кредитором відповідно до абзацу п'ятого цього підпункту;

не пізніше шести місяців після повного погашення загального розміру кредиту та сплати процентів, нарахованих кредитором відповідно до абзацу п'ятого цього підпункту, сплатити суму заборгованості із сплати процентів та комісій за користування споживчим кредитом за період до дня, що передує дню проведення реструктуризації, розраховану з урахуванням положень абзацу сьомого цього підпункту.

Кредитор за користування споживчим кредитом, що підлягає обов'язковій реструктуризації відповідно до цього пункту, щомісяця (починаючи з дня проведення реструктуризації) здійснює нарахування процентів на непогашений залишок загального розміру кредиту в розмірі граничної ставки.

Розмір процентної ставки, відповідно до якого кредитор здійснює нарахування процентів у порядку, визначеному абзацом п'ятим цього підпункту, може бути зменшений за згодою сторін, але не може бути збільшений.

Сума процентів та комісій за користування споживчим кредитом, нарахованих кредитором згідно з договором про споживчий кредит за період до дня проведення реструктуризації та не сплачених споживачем у частині, що сукупно перевищує суму процентів, розраховану з використанням граничної ставки, підлягає анулюванню кредитором, якщо при цьому одночасно:

споживач відповідає критеріям та умовам, визначеним підпунктами 3–5 цього пункту, та виконав вимоги, визначені підпунктами 6 і 7 цього пункту;

укладений договір про споживчий кредит не належить до договорів, реструктуризація за якими не здійснюється відповідно до підпункту 11 цього пункту;

13) усі інші зобов'язання споживача перед кредитором за договором, зобов'язання за яким реструктуризуються, не передбачені підпунктом 12 цього пункту, за результатами проведення реструктуризації вважаються погашеними;

14) днем проведення реструктуризації вважається день отримання кредитором, крім випадку переходу усіх прав кредитора до поручителя у зв'язку з виконанням ним зобов'язань споживача, заяви про реструктуризацію відповідно до цього пункту. Кредитор зобов'язаний не пізніше 14 днів з дня реструктуризації здійснити всі обчислення, необхідні для проведення реструктуризації, та надіслати споживачу (його представнику), поручителю та іншим зобов'язаним за договором особам реєстрованим поштовим відправленням інформацію про зміну зобов'язань за результатами проведення реструктуризації (у тому числі інформацію про всі наявні зобов'язання споживача за результатами проведення реструктуризації станом на день проведення реструктуризації та новий графік платежів). Відповідна

інформація у письмовому вигляді безоплатно надається зазначеним особам на їхню вимогу;

15) після проведення реструктуризації збільшення загального розміру кредиту на суму простроченого грошового зобов'язання із сплати процентів за користування кредитом та/або на суму пені забороняється;

16) у разі прострочення споживачем виконання грошового зобов'язання після проведення реструктуризації суми сплачених боржником платежів зараховуються відповідно до черговості, передбаченої статтею 19 цього Закону;

17) після проведення реструктуризації строк погашення загального розміру кредиту, встановлений за результатами проведення реструктуризації, не може бути зменшений за згодою сторін, але може бути збільшений. Споживач має право погасити загальний розмір кредиту повністю або частково раніше за встановлений у результаті реструктуризації строк. Покладання на споживача у зв'язку з реалізацією такого права будь-яких додаткових грошових чи інших майнових зобов'язань забороняється;

18) подальше виконання реструктуризованого грошового зобов'язання за договором про споживчий кредит здійснюється споживачем відповідно до умов договору з урахуванням умов проведеної реструктуризації та положень цього Закону;

19) у період дії в Україні воєнного стану, введеного Указом Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року № 64/2022, затвердженим Законом України "Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року № 2102-ІХ, та протягом 30 днів після його припинення чи скасування кредитором, колекторській компанії забороняється здійснювати заходи з врегулювання простроченої заборгованості щодо споживачів, грошові зобов'язання за договором про споживчий кредит яких реструктуризовано відповідно до цього пункту. Кредитор невідкладно, не пізніше наступного робочого дня після проведення обов'язкової реструктуризації, повідомляє про це колекторську компанію, яка відповідно до договору з таким кредитором має право здійснювати врегулювання простроченої заборгованості за відповідним договором про споживчий кредит.

Для цілей цього пункту до членів сім'ї споживача належать особи, які перебувають у шлюбі із споживачем, а також їхні діти, у тому числі повнолітні, батьки, особи, які перебувають під опікою чи піклуванням споживача";

3) абзац другий пункту 9 доповнити третім реченням такого змісту: "Кредитор після отримання у визначений цим пунктом строк підтвердних документів звільняє позичальника від обов'язку сплати грошового зобов'язання за договором про споживчий кредит (основної суми кредиту,

процентів, комісій та інших платежів) на строк до дати відновлення сплати грошового зобов'язання, визначеної пунктом 11 цього розділу";

4) абзац перший пункту 11 після слів "з дня отримання позичальником" доповнити словами "або іпотекодавцем, якщо він є відмінним від позичальника та належить до членів сім'ї позичальника".

5. Пункт 3 розділу II "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо підтримки платників податків на період здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19)" (Відомості Верховної Ради України, 2020 р., № 17, ст. 106; № 18, ст. 123, № 39, ст. 294) доповнити абзацом п'ятим такого змісту:

"за діяльністю банків, а також небанківських фінансових установ та інших осіб, які не є фінансовими установами, але мають право надавати окремі фінансові послуги, державне регулювання та нагляд за діяльністю яких здійснює Національний банк України".

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України протягом одного місяця з дня набрання чинності цим Законом:

забезпечити прийняття нормативно-правових актів, необхідних для реалізації цього Закону;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

3. Рекомендувати Національному банку України протягом одного місяця з дня набрання чинності цим Законом:

прийняти нормативно-правові акти, необхідні для реалізації цього Закону;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом.

Президент України

м. Київ

10 червня 2023 року

№ 3156-IX

В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ